

PERAN WANITA DALAM KEGIATAN EKONOMI

Mata pencaharian utama bagi penduduk Kampung Pengkalan Berangan ialah bertani yaitu penanaman getah dan padi. Malakubagaimanapun terdapat juga kerja-kerja yang dijalankan oleh penduduk kampung seperti memelihara ayam itik, menanam sayur-sayuran dan menjual kueh mih secara kecil-kecilan. Ini bertujuan untuk menambahkan pendapatan keluarga. Kerja sampingan ini biasanya dilakukan oleh kaum wanita. Manakala kaum lelaki selepas sahaja menjalankan tugas mereka di sawah atau bendang, akan balik ke rumah untuk beristirahat sehinggalah pagi besoknya. Kegiatan berbentuk ekonomi ini dilakukan sama ada di dalam rumah ataupun di luar rumah.

(c) EKONOMI BERCORAK PERTANIAN

Dalam bidang ekonomi, ia tidak hanya terhad pada penanaman satu jenis tanaman sahaja. Mereka mengusahakan berbagai-bagai jenis tanaman selain dari padi dan getah. Tanaman-tanaman yang diusahakan itu ialah tembikai, pisang, ollu, lada, sayur-sayuran, nenas, keledek, kobis, jagong dan kacang tanah. Tanaman-tanaman ini diusahakan sementara menunggu padi masak dan pokok getah dapat ditoreh.

Penduduk Kampung Pengkalan Berangan menanam padi dua kali setahun. Biasanya tanaman padi ini dilakukan oleh kaum wanita sahaja. Walaubagaimanapun terdapat juga suami-suami mereka turut membantu, terutamanya sebagai menyediakan tapak semeian dan membajak.

Di dalam proses menanam padi ini terdapat satu sistem yang diistilahkan sebagai 'derau'. Sistem ini merupakan satu aktiviti kerja yang dilakukan secara beramai-ramai bagi mempercepatkan lagi proses sesuatu kerja itu. Di Kampung Pengkalan Berangan, apabila musim memuai, penduduk-periuduknya akan berkumpul untuk memuai padi. Mereka akan memuai mengikut giliran sehinggalah kesemuanya siap. Biasanya tuan-tuan tanah itu akan memberi makan kepada jiran-jiran mereka yang menolong. Sistem 'derau' ini dilakukan dua kali setahun. Peratus responden yang terlibat dalam aktiviti bersawah ini ialah 60.76%.

Pekerjaan memotong padi atau mengerat padi merupakan pekerjaan khas bagi kaum wanita walaupun kadangkala terdapat juga kaum lelaki turut membantu. Oleh itu ada kaum wanita yang hanya bekerja di musim padi masak sahaja iaitu dengan mengambil upah memotong padi. 17.64% dari responden Kampung Pengkalan Berangan bekerja mengambil upah memotong padi di musim memuai.

Petani atau pesawah biasanya turun ke sawah selepas sahaja selesai mengerjakan fardhu Subuh. Biasanya mereka membawa bekalan makanan dan minuman kerana pada tengah harinya mereka tidak pulang ke rumah. Bagi mereka yang pulang ke rumah pada tengah harinya tidak pula membawa bekalan. Tetapi hampir kesemua petani terpaksa membawa bekalan kerana jarak rumah mereka dengan bendang yang dikerjakan sangatlah jauh kira-kira dua batu. Biasanya mereka bekerja di sawah dari pagi hingga ke petang. Mereka hanya berhenti untuk makan dan minum serta berihat sahaja.

Sementara petani atau kaum wanita mengerjakan tanah sawah, anak-anak mereka selalunya dibiarkan tinggal bersendirian sahaja di rumah. Anak-anak gadis mereka yang meningkat dewasa dan tidak bersekolah ataupun tidak bekerja ditugaskan mengawasi adik-adik mereka yang masih kecil. Mereka juga melaksanakan kerja-kerja di rumah seperti memasak, membasuh dan mengemas rumah. Bagi mereka yang tidak mempunyai anak gadis, terpaksa meninggalkan anak-anak mereka sendirian di rumah. Suami-suami mereka juga tidak ada di rumah kerana menjalankan tugas masing-masing. Terdapat di antara suami-suami mereka yang menjalankan aktiviti bersawah, berladang, berniaga dan juga bertukang.

Penduduk Kampung Pengkalan Berangan mendapat bantuan dari kerajaan di dalam usaha menanam padi. Bantuan seperti baja, tanam-tanaman dan racun rerumput ini didapati daripada Jabatan Pertanian Daerah Harang.

Masalah utama yang dihadapi oleh kebanyakan penanam padi ialah masalah tanah. Petani yang mempunyai tanah sendiri tidak menimbulkan masalah. Hanya mereka yang memiliki tanah yang dikategorikan dalam kumpulan T.O.L. (Temporary Occupational Licence) ini merupakan masalah utama kerana mereka terpaksa membayar cukai tanah sedangkan hasil yang didapati tidak seberapa. 23.9% (23.37) daripada responden Kampung Pengkalan Berangan mengerjakan tanah T.O.L. Bagi mereka yang tidak mempunyai tanah T.O.L. akan mengerjakan tanah orang lain dan hasilnya nanti akan dibahagikan dalam kadar 2:1 dimana tuan tanah mendapat dua bahagian manakala sipekerja tanah pula hanya akan mendapat satu bahagian sahaja. Lazimnya, tuan-tuan tanah terdiri daripada penduduk tempatan yang kaya. Ada juga tuan tanah yang tinggal di luar Kampung Pengkalan Berangan.

Di kampung ini, terdapat 32.55% daripada responden yang mengerjakan tanah pusaka. Walaubagaimanapun peratus responden yang memiliki tanah yang dibeli sendiri agak tinggi iaitu 43.40%. Di bawah ini memunjukkan jadual jenis-jenis tanah yang dimiliki oleh responden.

JADUAL Y

JENIS TANAH	BILANGAN RESPONDEN	%
T.O.L.	11	23.87
TANAH PUSAKA	15	32.55
TANAH CARIAN SENDIRI	20	43.40
JUMLAH	46	100

JENIS TANAH YANG DIMILIKI
OLEH RESPONDEN

Sistem pasaran bagi hasil tanaman di Kampung Penjaran Borongan ialah pada peringkat minima sahaja. Ini kerana segala hasil tanaman yang didapati dari penanaman padi itu digunakan untuk kegunaan sendiri dan keluarga sahaja. Lagipun luas kawasan tanah yang dimiliki oleh responden itu tidak begitu luas iaitu di antara setengah ekar hingga tiga ekar sahaja bagi tiap-tiap seorang.

Bagi mereka yang mengerjakan tanah padi seluas tiga ekar, tidak lagi perlu membeli beras bagi kegunaan mereka, malahan dapat pula menyimpannya pada tahun yang akan datang. Bagi mereka yang mengerjakan tanah padi seluas setengah ekar ataupun dua ekar, terpaksa pula membeli beras bagi menampung bekalan makanan harian sementara menunggu hasil padi seterusnya.

Selain dari padi, responden-responden juga mengerjakan ladang yang ditanami dengan getah. Kebanyakan daripada responden-responden ini mendapat bantuan dari pihak RISDA di dalam usaha mereka menanam getah. Pihak RISDA telah memberi bantuan seperti baja, racun, benih getah dan sebagainya yang berkaitan dengan penanaman getah. Keuntungan bantuan ini diberikan kepada orang yang mengerjakan kebun sendiri dan juga orang yang mengerjakan tanah secara berkelompok. Tanaman oara berkelompok kurang mendapat sambutan. Oleh itu pihak RISDA mengerjakan secara 'mini estate'. Pihak RISDA terlebih dahulu memproses tanah-tanah yang hendak ditanam dengan getah dan setelah siap baharulah diberikan kepada tuan punya tanah. Faedah yang dibayar kepada responden bergantung pada keluasan tanah seseorang.

Dari segi pasaran, responden-responden menjualkan hasil getah mereka menerusi pihak RISDA yang telah menetapkan harganya. Oleh itu responden tidak perlu lagi mencari pembeli-pembeli yang lain. Sebelum pihak RISDA mengambil alih, penduduk-penduduk kampung sering ditindas oleh orang-orang tengah yang membeli getah dengan harga yang murah. Responden terpaksa menerima sahaja kerana tidak ada jalan lain lagi.

Terdapat juga responden yang menanam sayur-sayuran. Jenis-jenis sayur yang ditanam ialah kacang hijau, kobis, sawi dan mentimun. Biasanya kebun sayur ini terletak berhampiran dengan tempat kediaman mereka. Jumlah kaum wanita yang melibatkan diri dalam tanaman sayur-sayuran ini ialah seramai lima orang iaitu 7.4% (7.355%). Memandangkan kaum wanita sering selalunya sibuk dengan urusan rumah tangga, mereka selalu dibantu oleh suami dan anak-anak mereka ketika suami mereka tidak ke sawah atau ladang dan anak-anak mereka tidak ke sekolah. Biasanya responden mengerjakan kebun sayur-sayuran mereka setelah selesai mengerjakan tugas harian. Mereka sering berada di kebun pada awal pagi dan lewat petang.

Selain dari itu kaum wanita juga menanam buah-buahan seperti jagong, tembikai, oiku, pisang, keledek dan sebagainya. Seperti juga sayur-sayuran, buah-buahan ini juga di tanam sepanjang tahun tidak seperti padi yang mempunyai musimnya yang tertentu.

Dalam usaha menanam sayur-sayuran dan buah-buahan, responden tidak menghadapi sebarang masalah. Ini disebabkan oleh aktiviti-aktiviti ini tidak memerlukan pembinaan tanah yang luas. Lebih-lebih lagi tanaman yang mereka usahakan itu tidak memakan masa untuk dinikmati hasilnya.

Hasil tanaman ini lebih banyak digunakan untuk sara diri sahaja. Ada juga proses jual beli ini berlaku di kalangan jiran-jiran dan sahabat-sahabat responden. Hasil dari pendapatan jual beli ini adalah sekadar untuk menampung perbelanjaan dapur seharian saja dan tidak dapat disimpan. Anggaran pendapatan mereka ialah di antara \$20 - \$30 sebulan.

Walaupun kegiatan responden tidak begitu ketara di mata masyarakat, sedikit sebanyak dapat juga meringankan beban suami di dalam usaha menampung perbelanjaan keluarga.

Namun begitu terdapat juga hasil-hasil tanaman yang dipasarkan. Tanaman yang dimaksudkan itu ialah tembakau. Hasil tanaman ini dipasarkan menerusi Jabatan Pertanian yang merupakan pembekal baja, racun serangga dan benih kepada mereka.

(1) EKONOMI YANG BERCORAK BUKAN PERTANIAN

Dari kajian yang dibuat, bilangan mereka yang menjalankan aktiviti berkehidupan ialah seramai enam orang (13.02%). Selalunya mereka menjalankan aktiviti ini jika ada masa lapang. Ada juga di kalangan responden yang menyerahkan tugas berkehidupan ini kepada anak-anak ataupun adik-beradik mereka untuk menjaganya. Sementara itu mereka pergi ke bendang untuk mengorjakan tugas mereka. Beras, gula, susu, bawang, lada, barang-barang dalaman dan sebagainya merupakan barang-barang

jualan mereka. Didapati pendapatan kasar responden dari jualan mereka ialah di antara \$150 - \$300 sebulan. Pendapatan sebanyak ini kalau dilihat dari segi kehidupan orang-orang kampung sudah melebihi daripada cukup. Selalunya, responden ini mendapat bekalan barang-barang jualan dari kedai-kedai yang terdapat di bandar.

Selain dari berkedai, responden juga menjalankan pekerjaan menjual kueh-muih. Aktiviti ini tidak mendatangkan masalah kepada responden kerana bahan-bahannya boleh didapati dari hasil tanaman mereka dan juga di kedai-kedai yang berhampiran. Responden tidak perlu lagi pergi ke bandar untuk mendapatkan bahan-bahan ini kerana kesemuanya telah sedia ada di kampung mereka. Selalunya responden mula membuat kueh-muih dari pagi lagi iaitu sebelum turun ke sawah. Kueh-muih mereka ini dihantar ke kedai-kecilan untuk dijual dan selebihnya pula dijaja dengan dibantu oleh anak-anak mereka. Kueh-muih ini dijual pada waktu pagi bagi memberi kemudahan kepada petani-petani dan juga kanak-kanak sekolah yang tidak berkesempatan berniaga di rumah. Pekedai-pekedai mengenakan syarat kepada tuan-tuan kueh yang meletakkan kueh-muih mereka di kedai mereka. Bagi tiap-tiap seringgat jualan kueh-muih akan dikenakan bayaran sebanyak 25%. Mereka yang menjalankan aktiviti ini ialah seramai dua belas orang. Pendapatan kasar dari jualan kueh-muih ini ialah \$50 - \$100 sebulan.

Kenganyan merupakan salah satu lagi kegiatan yang dijalankan oleh kaum wanita di Kampung Pengkalan Berangan. Aktiviti ini merupakan aktiviti yang dipusakai turun-temurun. Selalunya masa yang diluangkan bagi kegiatan ini ialah di waktu malam iaitu selepas maghrib. Anyaman mereka ini ialah tikar, kipas, tas tangan, tudung saji dan sebagainya. Daun mengkuang yang digunakan ialah hasil daripada tanaman mereka sendiri di sekitar kawasan rumah. Sebelum daun mengkuang ini dianyam, ianya terlebih dahulu direndam ke dalam air. Selepas itu ianya dipotong halus-halus. Apabila semuanya telah siap, ianya diwarnakan mengikut kegemaran masing-masing. Akhirnya daun-daun mengkuang itu dijomur sehingga kering. Hasil daripada pekerjaan tangan ini mereka jualkan samada kepada pelancung-pelancung ataupun pelawat-pelawat yang datang membelinya di rumah ataupun pembuat itu sendiri membawanya ke kedai-kedai yang menjual barang-barang daripada mengkuang yang terdapat di bandar-bandar. Daripada responden yang dikaji, hanya 11.8% (11.76%) sahaja yang menjalankan aktiviti ini. Pendapatan kasar yang diperolehi tidaklah sebanyak yang diterima oleh mereka yang menjalankan aktiviti berkedai. Mereka mendapat hanya kira-kira di antara \$50 - \$80 sebulan.

(c) PENDAPATAN

(i) PERBELANJAAN

Perbelanjaan perlu bagi responden untuk membeli barang seperti ilon, lada, bawang, garam dan alat-alat dapur yang diperlukan. Di samping itu mereka perlu juga melakukan perbelanjaan pemeliharaan seperti

duit saku anak-anak, tambang ke sekolah dan sebagainya. Mereka juga membeli alat-alat perabot, barang-barang perhiasan, radio, talivision dan sebagainya. Ada di antara penduduk yang membeli perkakas secara tunai dan bagi mereka yang kurang mampu, membelinya secara angsuran. Secara kasar pendapatan responden ialah di antara \$150 - \$400 sebulan. Sementara hutang pula ialah di antara \$200 - \$300 sebulan. Kadangkalan hutang mereka melebihi daripada pendapatan bulanan. Oleh itu pendapatan yang besar diperlukan bagi menyelesaikan hutang-hutang mereka ini.

(ii) SIMPANAN

Di samping perbelanjaan, ada juga responden yang menabung. Mereka ini menabung menerusi berbagai-bagai cara iaitu samada hanya menyimpannya di rumah sahaja ataupun menyimpannya di bank-bank. Di bawah ini ditunjukkan dimana responden-responden menyimpan wang tunai mereka ketika ditanya oleh pengkaji semasa membuat kajian.

JADUAL VI

TEMPAT RESPONDEN MENABUNG	BILANGAN RESPONDEN	%
RUMAH	15	32.55
BANK RAKYAT	5	10.85
BANK SUMIPUTRA	10	21.7
BANK PERTANIAN	10	21.7
PEJADAT POS BERGERAK	6	13.02
JUMLAH	46	100

TEMPAT DIMANA RESPONDEN MENABUNG

Dari jadual di atas kira dapati kesemua responden ada mempunyai wang simpanan. Ini menunjukkan yang mereka telah sedar akan perlunya menyimpan wang untuk masa yang akan datang. Malah bagaimanapun masih ramai lagi daripada mereka yang menyimpan wang di rumah. Ini menurut mereka, senang untuk mengeluarkan wang pada bila-bila masa sahaja. Menurut mereka lagi perjalanan ke bandar untuk menyimpan duit memakan masa yang lama sedangkan mereka memerlukan masa itu untuk menguruskan kerja-kerja mereka samada bersawah atau pun menguruskan rumahtangga. Malahpun terdapat Perkhidmatan Pos Bergerak di kampung mereka, tapi kedatagannya itu tidak menepati waktu. Ini membuat mereka bosan untuk menunggunya. Ada juga di antara

responden yang masih lagi enggan menerima faedah dimana menurut mereka menerima faedah itu merupakan satu dosa dari segi agama Islam. Oleh itu mereka lebih senang menyimpannya di rumah sahaja.

Tidak ada persamaan jumlah simpanan di kalangan responden. Mereka menabung mengikut lobihan yang terdapat pada mereka. Untuk menjelaskan lagi jumlah simpanan yang dibuat oleh responden, di bawah ini ditunjukkan jadualnya.

JADUAL VII

SIMPANAN DALAM SEBULAN (\$)	BILANGAN RESPONDEN	%
0 - 50	12	26.04
51 - 100	19	41.23
101 - 150	15	32.55
JUMLAH	46	100

JUMLAH SIMPANAN BULANAN RESPONDEN

Dari jadual di atas kita dapati ramai daripada responden yang menyimpan wang di antara \$51 - \$100 setiap bulan. Senantiasa \$0 - \$50 sebulan ialah seramai dua belas orang dan \$101 - \$150 sebulan ialah seramai lima belas orang. Simpanan mereka ini merupakan gabungan daripada pendapatan suami mereka. Seperti yang dijelaskan sebelum ini, pendapatan suami mereka ialah sebanyak enam,

peladang, peniaga dan bertukang. Hasil daripada pendapatan ini mereka gabungkan untuk perbelanjaan harian dan yang selebihnya mereka menabung.

Di bawah ini ditunjukkan jadual pendapatan suami-suami responden.

JADUAL VIII

JUMLAH PENDAPATAN SUAMI (\$)	BILANGAN	%
KURANG DARIPADA 100	14	30.38
100 - 150	4	8.68
151 - 200	11	23.87
201 - 250	1	2.17
251 - 300	9	19.53
301 - 350	2	4.34
351 - 400	5	10.85
JUMLAH	46	100

JUMLAH PENDAPATAN SUAMI RESPONDEN